

Dkt. August Konkeli, Mambo ya Nyakati, Kipindi cha 25, Mustakabali wa Israeli

© 2024 Gus Konkeli na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. August Konkeli katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Mambo ya Nyakati. Huu ni kipindi cha 25, Mustakabali wa Israeli.

Tulimaliza mazungumzo yetu ya mwisho na Yosia na kifo chake mikononi mwa Wamisri.

Wamisri, wakati huo, wanachukua udhibiti na kujitambulisha ni nani atakayetawala Yuda, lakini udhibiti wa Wamisri ni wa muda mfupi kwa sababu ni Wababeli watakaoinuka na kuingia madarakani na wataamua hatima ya Yerusalemu. Hili si jambo la kushangaza. Yeremia, alipoitwa, na hii ingekuwa, tunadhani, kabla ya kupatikana kwa sheria hekaluni, aliambiwa na Mungu kwamba dhamira yake ilikuwa kutoa ujumbe wa kung'oa, kubomoa, na kuharibu.

Kwa maneno mengine, kulikuwa na hukumu inakuja. Lakini kulikuwa na kipengele kingine katika unabii wa Yeremia, na hicho kilikuwa kwamba kuna agano jipya na kwamba kuna tumaini. Sasa, nadhani Mambo ya Nyakati yanaendana sana na maono ya Yeremia.

Kwa hivyo, nadhani kwamba katika Mambo ya Nyakati, tunachokiona si mwisho wa kusikitisha wa ufalme wa Yuda bali ni swali kuhusu mustakabali wa Israeli yote. Mwandishi wa Mambo ya Nyakati sasa anaishi miaka 100 baada ya matukio haya—vema, miaka 200 baada ya matukio ya kuanguka kwa Yerusalemu.

Na hawa hapa, jamii ndogo, na wako karibu na hekalu. Kwa vyovyote vile si taifa la kisiasa au taifa, bali ni taifa la Mungu. Na Mwandishi wa Mambo ya Nyakati anawaona kama ufalme wa Mungu.

Kwa hivyo, ikiwa hivi ndivyo zilivyo, swali ni kuhusu wakati ujao, ambao Mwandishi wa Mambo ya Nyakati hajaribu kuelezea. Nadhani labda yeye ni mtaalamu sahihi wa eskatolojia kwa njia hiyo. Hakuna maelezo mengi sana kuhusu wakati ujao, tunajua tu kwamba ufalme wa Mungu utakuja na Mungu atarejesha uumbaji wake na kuharibu uumbaji wake kwa njia aliyokusudia.

Na Mwandishi wa Mambo ya Nyakati anataka tujue kwamba tunaweza kuwa sehemu yake. Huo ndio kikomo cha maelezo mahususi ya eskatolojia yake. Na nadhani tunaweza kufanya vyema wakati mwingine kupunguza uelewa wetu na uvumi wetu kuhusu eskatolojia kwa kitu kuhusu aina hiyo hiyo ya kiwango cha jumla.

Lakini kwa vyovyote vile, kile ambacho Mwandishi wa Mambo ya Nyakati anatumfanyia ni kutuambia kuhusu wafalme wa mwisho wa Yuda. Baada ya Yosia, ufalme wa Yuda unaendelea kubaki kama taifa la chini chini. Hakuna hata mmoja wa wafalme hawa aliye huru.

Wote wanalipa kodi kwa Misri na kisha zaidi kwa Babeli. Na kisha, kila wakati wanapopinga au kujiunga na muungano mwingine, matokeo yake ni kwamba wanaadhibiwa. Na hivyo, adhabu ya mwisho ni mwisho wa taifa.

Mfalme wa kwanza tuliye naye baada ya kifo cha Yosia ni mwanawe Yehoahazi, ambaye watu wa nchi hiyo humteua. Lakini hilo haliwaridhishi sana Wamisri. Hawataki uteuzi wa mtu mwingine huko Yerusalemu.

Wanataka mfalme wao huko. Kwa hiyo Wamisri wanamwondoa madarakani na kumtoza ushuru, na wanamweka mdogo wake Eliakimu na kumfanya mtawala kibaraka na, bila shaka, wakabadilisha jina lake. Alitawala kwa takriban miaka 11 na akafukuzwa.

Na Yehoyakini, mwanawe, anapelekwa uhamishoni Babeli. Wababeli walimweka mwana mwingine wa Yosia kwenye kiti cha enzi, ambaye jina lake la mwisho ni Sedekia. Na ni chini ya Sedekia ndipo tunapozingirwa vibaya sana na Wababeli na mwisho mbaya wa familia ya Sedekia wanapofukuzwa na Wababeli na kuuawa, mambo haya yote yakifanywa mbele ya Sedekia.

Yote ni mambo ya kutisha ya vita. Lakini kwa mwandishi wa historia, msisitizo upo kwenye taifa ambalo halikuwa la uaminifu, kumaanisha kwamba wamevunja agano la Mungu. Sio njia nyingine tu ya kusema walitenda dhambi kwa sababu kushindwa na dhambi ni aina moja ya kitu.

Ni kushindwa kwa imani. Ni kushindwa kwa uaminifu ambako ni muhimu sana. Wafalme wa mwisho wa Yuda hawakuwahi kuonyesha uaminifu huo na tunaona hili hasa katika Yeremia.

Tunaona hili hasa kwa jinsi Yeremia alivyotendewa na jinsi maisha yake yanavyoisha kwa kuharibiwa kwa Yerusalemu na hatimaye kwa yeye kupelekwa uhamishoni Misri. Lakini Yeremia haishii bila tumaini. Vivyo hivyo, Mwandishi wa Mambo ya Nyakati anataka kutupa tumaini.

Kwa hivyo, Yeremia, katika sura ya 25, anatumfanyia kwamba baada ya miaka 70, kutakuwa na urejesho. Na Yeremia anazungumzia agano jipya ambalo Mungu atafanya na watu wake. Mwandishi wa historia anamalizia kwa theolojia kuhusu haya yote.

Ni theolojia ya Sabato. Kitabu cha Mambo ya Walawi, nyuma katika Torati ya Musa, kilitangaza kwamba nchi ilipaswa kupumzika kila mwaka wa saba. Lakini katika muda wote ambao Waisraeli walikuwa wameishi katika nchi hiyo, ambao ulikuwa takriban miaka 490, hawakuwahi kuitunza Sabato jinsi walivyopaswa, kulingana na maagizo ya Musa.

Kwa hivyo, miaka 70 ya uhamisho wa Babeli ni aina ya kauli ya kitheolojia. Mungu aliwapa Waisraeli nchi hiyo raha kwa miaka yote ambayo walikuwa wameipuuza katika miaka 490 waliyokuwa huko. Hii ni kauli dhahiri ya mwandishi wa historia, lakini yeye haibuni.

Anaipata kutoka katika kitabu cha Mambo ya Walawi chenyewe. Kwa hivyo, tunaweza kuhesabu miaka 70 kwa njia tofauti kwa sababu kulikuwa na mchakato wa watu kwenda uhamishoni na kulikuwa na mchakato wa watu kurudi. Kwa hivyo, tunaweza kuangalia mchakato huo tangu mwanzo wa watu waliokwenda uhamishoni.

Wa kwanza wao ni Danieli, na hiyo inaanza na yapata mwaka 609 wakati wa kifo cha Yosia. Inaishia na amri ya Koreshi, ambayo ndiyo mwandishi wa historia anayoirejelea mwishoni mwa kitabu chake katika mwaka wa 539. Au, tunaweza kuhesabu miaka 70 kuanzia kuharibiwa kwa hekalu, ambayo ni 586, hadi kuwekwa kwa msingi kama tunavyoupata katika Ezra na Nehemia, ambayo ni 516.

Jambo kuu ni kwamba 70 ni nambari inayowakilisha kuzungumzia matokeo ya kushindwa kuzingatia na kushika agano la Mungu. Yereimia alizungumzia agano jipya. Nataka kuhitimisha mawazo haya kuhusu historia kwa kusema kwamba agano hili jipya na urejesho wake katika akili ya mtume Paulo si tofauti kabisa na kile mwandishi wa historia anachokiita Israeli yote.

Katika kitabu cha Warumi, moja ya mambo ambayo Paulo anageukia ni mawazo yake kuhusu mipango ya Mungu kwa Israeli, mustakabali wa Mungu kwa Israeli, katika Warumi 9 hadi 11. Kwa hivyo, hoja nzima ya Paulo hapa ni swali: ikiwa Mataifa yote wamegeukia injili, je, Mungu amewasahau Israeli wote? Je, Mungu amewasahau watu wake? Ambayo jibu lake, kwa kifupi, ni, na iwe hivyo kamwe. Mimi ni Mwisraeli.

Sasa, hapa ndipo swali muhimu linakuja. Tunaifafanua Israeli? Tunazungumzia kuhusu Israeli na kutumia neno hilo kana kwamba tunajua tulichomaanisha, lakini ukweli ni kwamba ukipitia maandiko, neno Israeli lina tofauti nyingi tunazoweza kuziita marejeleo. Yaani, lina vitu vingi tofauti mahususi ambavyo linarejelea.

Kama tunavyojua, mwanzoni kabisa, Israeli ni mtu tu Yakobo. Mwandishi wa historia anaeleza hoja hiyo kwa sababu, tangu mwanzo, anasema kwamba wana wa Ibrahimu

walikuwa Isaka, Esau, na Israeli, si Yakobo. Kwa hivyo, hiyo ni moja ya marejeleo ya Israeli.

Lakini marejeleo mengine kuhusu Israeli ni ufalme wa kaskazini tofauti na ufalme wa Yuda upande wa kusini. Kwa hivyo, ukisoma Kitabu cha Wafalme na ukasoma jina Israeli, lazima ujue, ndio, lakini Israeli hapo haimaanishi Yerusalemu. Inamaanisha tu Efraimu na Manase na maeneo yote ambayo yalikuwa na mji mkuu wao huko Samaria.

Kwa hivyo, hiyo ni jina lingine la Israeli. Kwa kweli, ukianza kusoma kwa undani, unaanza kuzidisha marejeleo ambayo Israeli inaweza kuwa nayo. Lakini mwandishi wa historia anaelezea Israeli yote kwa njia yoyote ile.

Anaifafanua kwa maneno ya ahadi. Anaifafanua kwa maneno ya ukabila. Na anaifafanua kwa maneno ya watu ambao Mungu ataleta ufalme wake kupitia kwao.

Sasa, inanivutia sana kwamba Paulo anapotumia neno Israeli katika Warumi 9 hadi 11, anafuata kabisa wazo la Israeli jinsi tunavyoliona katika Mambo ya Nyakati. Hii ni Israeli. Na ndiyo, kuna mustakabali wa Israeli hii.

Kwa hivyo, ili kuelewa mustakabali huo, tunahitaji kuelewa asili ya injili. Na asili ya injili hapa, Paulo anafuata kitabu cha Kumbukumbu la Torati. Katika Kumbukumbu la Torati 29, tunaona jinsi Israeli inavyopata laana ya agano kwa kushindwa kwake kuwa na imani na kutotii kwake.

Lakini katika sura ya 30 ya Kumbukumbu la Torati, jinsi Mungu anavyowarejesha na kumletea neno lake na kwamba wana ukweli wake. Paulo anafuata hoja hiyo kusema kwamba huu ndio mchakato unaotokea. Na anautumia kwa Israeli kama anavyoujua katika wakati wake.

Mungu atawaleta Israeli kwake kupitia injili. Katika sura ya 11, anaelezea jinsi hili litakavyotokea, kwamba Mataifa si mzizi wa mti.

Wamepandikizwa. Na kama wangeweza kupandikizwa, hakika mzizi wa asili bado upo. Na kwamba Israeli na ahadi hiyo bado ipo.

Na kwa hivyo, kwa Paulo, Israeli yote, na kwa hilo, anamaanisha Israeli wa imani. Hamaanishi taifa. Hamaanishi chombo fulani cha kisiasa.

Hana maana ya uzao fulani wa kijenetiki. Kama tulivyoona katika Mambo ya Nyakati, Israeli haikuwahi kuwekewa mipaka ya uzao fulani maalum wa kijenetiki. Wala Mambo ya Nyakati hayajawahi kufafanua Israeli kama taifa la kisiasa.

Hapana, badala yake, ni watu. Ni watu. Na wakati fulani, wana mfalme.

Na katika nyakati fulani, hufanya kazi kama taifa. Lakini Israeli yote ni watu wote kwa hivyo katika wakati wake, bado anaweza kuzungumzia Israeli yote kama watu wa imani. Wale ambao Mungu amewakomboa.

Na unajua hilo kwa sababu wanaabudu. Na wanaabudu kuzunguka hekalu. Hii inanifikisha, nadhani, kwenye sehemu moja ya mwisho muhimu kwa Wakristo katika Mambo ya Nyakati.

Tunapaswaje kudhihirisha ufalme wa Mungu? Tunaomba Sala ya Bwana. Baba yetu uliye mbinguni, jina lako litukuzwe. Ufalme wako uje.

Mapenzi yako yatimizwe duniani kama mbinguni. Na mapenzi ya Mungu yatimizwe duniani kama mbinguni. Kwa kadiri sisi, kama raia wa ufalme wake, tunavyojua jinsi ya kuishi kulingana na kusudi lake na mapenzi yake.

Na kusudi la Mungu na mapenzi yake ni nini? Naam, kwamba tuonyeshe utukufu wake. Kwamba tunamwakilisha. Na hilo linatokeaje? Mwandishi wa Mambo ya Nyakati yuko wazi.

Inatokea katika kutoa kwetu sifa, katika kutoa kwetu sifa kwa pamoja, na, kusema ukweli, inatokea kanisani, ambapo watu wa Mungu hukusanyika pamoja.

Wazo kwamba Wakristo hawahitaji kanisa ni kinyume kabisa na kila kitu kilichopo katika Maandiko. Na hakika ni kinyume na wazo la kuwa sehemu ya watu wa Mungu kama tunavyoliona katika Mambo ya Nyakati. Ni jambo gani muhimu zaidi tinaloweza kufanya? Jambo muhimu zaidi tinaloweza kufanya ni kuonyesha sifa zetu.

Tunakusanyika pamoja katika ibada ili kuonyesha imani yetu na kukiri tunachoamini kuhusu maisha.

Ndiyo, hiyo inajumuisha muziki na uimbaji. Kwa kweli, mimi ni mhubiri, na napenda kufikiria kwamba mahubiri mazuri ndiyo kiini cha ibada.

Na hilo ndilo linalovutia kila mtu. Lakini unajua, gazeti la Chronicler halina mahubiri mengi na mahubiri mazuri. Lina mengi.

Zinatoka kwa manabii. Zinakuja kwa nyakati tofauti. Mahubiri yana nafasi yake.

Lakini usithamini jinsi ibada inavyoonyeshwa. Kupitia muziki. Kupitia mila na shughuli hizi zote tunazofanya.

Kwa sababu zinaonyesha imani yetu kwa Mungu na ni ushuhuda wake kwa ufalme wake. Na ufalme huo, asema Mwandishi wa Mambo ya Nyakati, ufalme huo ni wetu. Huo ndio ufalme unaokuja.

Na hivyo, pamoja na Mwandishi wa Mambo ya Nyakati, hakuna kitu kingine ila tumaini. Kama sisi ndio tunaokusanyika kuzunguka hekalu la Mungu, bila shaka, Yesu alisema kwamba yeye ndiye hekalu.

Kitabu cha Waebrania kinamwakilisha Yesu kama hekalu. Kwa hivyo, kama Wakristo, bila shaka, tunakusanyika karibu na Yesu. Na hivyo ndivyo tunavyoonyesha ibada yetu.

Na Paulo anasema, hiyo ni Israeli yote. Pia itajumuisha watu ambao Mwandishi wa Mambo ya Nyakati alikuwa akizungumzia. Wako hapa.

Wapo. Nao watakuwa sehemu ya ukombozi huu mkuu ambao Mungu aliuanzisha Misri. Na kwamba Yesu alisema ulitimizwa katika kazi yake msalabani.

Na akaionyesha kwa kuchukua ishara za ukombozi. Pasaka. Mkate na divai.

Na kusema, hii sasa inaniwakilisha mimi kama hekalu. Mwili wangu. Agano jipya.

Huu utakuwa ukombozi wa mpango wa Mungu kwa ajili ya ulimwengu wake. Kwa ajili yetu sote na Israeli wote. Huo ndio mtazamo wa Mwandishi wa Mambo ya Nyakati.

Huyu ni Dkt. August Konkel katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Mambo ya Nyakati. Huu ni kipindi cha 25, Mustakabali wa Israeli.